

200

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW

z dnia 15 lipca 1968 r.

w sprawie ksiąg podatkowych dla podatników nie będących jednostkami gospodarki uspołecznionej.

Na podstawie art. 101 ust. 2—4 i 6 oraz art. 103 ust. 5 dekretu z dnia 16 maja 1946 r. o postępowaniu podatkowym (Dz. U. z 1963 r. Nr 11, poz. 60) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1.

Obowiązek prowadzenia ksiąg podatkowych.

§ 1. Do prowadzenia ksiąg podatkowych obowiązani są wszyscy podatnicy podatku obrotowego, jeżeli nie mają obowiązku prowadzenia ksiąg handlowych, oraz podatnicy prowadzący hodowlę lisów i norek.

§ 2. Od obowiązku prowadzenia ksiąg podatkowych, poza podatnikami zwolnionymi od tego obowiązku z mocy szczególnych przepisów, są zwolnieni podatnicy, którzy:

- 1) prowadzą osobiście w miejscowościach o liczbie mieszkańców do 5.000 zakład rzemieślniczy zatrudniający najwyżej jednego członka rodziny oraz dwóch uczniów zatrudnionych na podstawie pisemnej umowy o naukę zawodu, zarejestrowanej w izbie rzemieślniczej; zwolnienie to nie dotyczy zakładów rzemieślniczych:
  - a) prowadzących działalność w zakresie brzoźnictwa, cukiernictwa, dziewiarstwa, piekarstwa, kuchmistrzostwa, wędliniarstwa, tkactwa, zegarmistrzostwa i złotnictwa,
  - b) korzystających z usług obcych, jeżeli usługi te nie są niezbędne i uzupełniające ze względu na specjalizację świadczących je zakładów,
  - c) stanowiących własność dwóch lub więcej osób, nie będących członkami rodziny;
- 2) prowadzą młyny, jeżeli w myśl szczególnych przepisów o dokumentacji przemiału gospodarczego zbóż prowadzą rachunkowość określoną tymi przepisami, która obejmuje także przemiał umowny — w razie występowania tego przemiału — na zlecenie jednostek gospodarki uspołecznionej;
- 3) wykonują dorożkarstwo konne lub trudnią się przewozem towarów taborem konnym, o ile nie posiadają więcej niż jednej pary koni;
- 4) wykonują czynności tłumaczy przysięgłych, jeżeli w repertoriach prowadzonych zgodnie z obowiązującymi przepisami dokonują zapisów przychodów bieżąco, nie później niż z końcem danego dnia;
- 5) prowadzą biura pisania podań, jeżeli w rejestrach prowadzonych zgodnie z obowiązującymi przepisami dokonują zapisów przychodów bieżąco, nie później niż z końcem danego dnia.

§ 3. 1. Upoważnia się organy finansowe prezydentów powiatowych (miejskich miast stanowiących powiaty oraz dzielnicowych w miastach wyłączonych z województw) rad narodowych do zwalniania od obowiązku prowadzenia ksiąg podatkowych, jak i od poszczególnych czynności z zakresu księgowości oraz do zmiany terminów dokonywania tych czynności, na indywidualną prośbę podatników, którzy w prowadzonym przedsiębiorstwie:

- 1) usługowym lub handlowym zatrudniają najwyżej jednego członka rodziny, szczególnie przy prowadzeniu przedsiębiorstwa w trudnych warunkach lokalowych (np. stragan otwarty), jeżeli nie występują większe różnice między obrotami ustalonymi za poszczególne lata ubiegłe;

2) rzemieślniczym lub przemysłowym zatrudniają najwyżej jednego członka rodziny oraz dwóch uczniów zatrudnionych na podstawie pisemnej umowy o naukę zawodu, zarejestrowanej w izbie rzemieślniczej.

Zwolnienia nie mogą być udzielone podatnikom obowiązującym do prowadzenia kontroli ilościowej.

2. Prośbę o zwolnienie od obowiązku prowadzenia ksiąg podatkowych należy wnieść nie później niż na dwa miesiące przed rozpoczęciem okresu rachunkowego, którego dotyczy, a jeżeli chodzi o przedsiębiorstwa nowo powstałe — nie później niż 7 dnia od założenia przedsiębiorstwa.

§ 4. Za członków rodziny w rozumieniu § 2 i 3 uważa się małżonka oraz małoletnie dzieci własne, przysposobione i pasierbów.

§ 5. 1. Upoważnia się organy finansowe prezydentów wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw) do zwalniania podatników, poza wypadkami określonymi w § 3, na indywidualną prośbę podatnika, w szczególnie uzasadnionych wypadkach, od obowiązku prowadzenia ksiąg podatkowych całkowicie lub częściowo co do poszczególnych urzędzeń księgowych i czynności z zakresu księgowania oraz również całkowicie lub częściowo od obowiązku przechowywania dowodów stanowiących podstawę księgowania, dokumentów wystawianych w ramach istniejącego w ich przedsiębiorstwie systemu kontroli wewnętrznej i wszelkich innych dokumentów otrzymanych w związku z działalnością przedsiębiorstwa, jak i do skracania okresu przechowywania urzędzeń księgowych, dowodów i dokumentów oraz do zmiany terminów dokonywania poszczególnych czynności z zakresu księgowości. Organy te mogą określić warunki, na jakich zwolnienia udzielają. Zwolnienie od obowiązku prowadzenia ksiąg podatkowych (całkowite lub częściowe) nie może być udzielane przedsiębiorstwom nowo powstałym.

2. Prośbę o zwolnienie całkowite lub częściowe od obowiązku prowadzenia ksiąg podatkowych należy wnieść nie później niż na dwa miesiące przed rozpoczęciem okresu rachunkowego, którego dotyczy.

3. Organy finansowe, o których mowa w ust. 1, mogą także zwalniać grupy podatników, na wniosek organizacji gospodarczej lub zawodowej, od obowiązku przechowywania albo skracać okres przechowywania dokumentów wystawianych w ramach istniejącego systemu kontroli wewnętrznej, które nie stanowią bezpośredniego dowodu do księgowania.

Rozdział 2.

Zasady prowadzenia ksiąg podatkowych.

§ 6. 1. Za prawidłowe księgi podatkowe uważa się księgi prowadzone prawidłowo pod względem formalnym (niewadliwie) i materialnym (rzetelnie).

2. Prawidłowe pod względem formalnym są księgi podatkowe prowadzone zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia oraz przepisami ustalającymi wzory ksiąg podatkowych.

3. Prawidłowe pod względem materialnym są księgi podatkowe prowadzone zgodnie z prawdą.

§ 7. Okresem rachunkowym jest rok kalendarzowy.

§ 8. 1. Strony ksiąg powinny być kolejno ponumerowane.

2. Przed rozpoczęciem okresu rachunkowego księgi powinny być przedstawione przez podatnika do poświadczenia (oparafowania) organowi finansowemu właściwemu w sprawach podatku obrotowego. Podatnik prowadzący hodowlę lisów i norek przedstawia księgę podatkową organowi finansowemu prezydium powiatowej (miejskiej miasta stanowiącego powiat, dzielnicowej w mieście wyłączonym z województwa) rady narodowej, na której terenie działania znajduje się hodowla.

3. Księgi należy prowadzić w języku polskim i w walucie polskiej. Zapisów do ksiąg należy dokonywać starannie i czytelnie atramentem, długopisem lub ołówkiem kopiowym. Nie należy pozostawiać odstępów w miejscach, które powinny być wypełnione. Niedopuszczalne jest wymazywanie lub w inny sposób czynienie dokonanego zapisu nieczytelnym. Omyłki prostuje się przez przekreślenie błędnego zapisu i wpisanie właściwej treści w ten sposób, aby poprzedni zapis był czytelny. Sprostowanie omyłki powinno być podpisane przez osobę, która dokonała sprostowania.

4. Różnice między danymi liczbowymi (kwotowymi) uwidocznionymi w księgach a wynikającymi z dokumentów otrzymanych w późniejszym terminie oraz udokumentowane zmiany tych danych uwidocznionych w księgach, będące wynikiem zmienionego stanu faktycznego, spowodowane późniejszymi okolicznościami (np. zwrot zakupionego czy sprzedanego towaru, skreślenie z rachunku), koryguje się nowym zapisem we właściwych rubrykach. Przy dokonywaniu nowego zapisu należy powołać pozycję zapisu pierwotnego, z równoczesnym podaniem przy niej pozycji nowego zapisu, i doksięgować różnicę, jeżeli dane zawarte w księgach należy powiększyć, a zaksięgować różnicę na czerwono, jeżeli dane zawarte w księgach należy pomniejszyć. W razie występowania zapisów na czerwono sumę wynikającą z podsumowania kwot poszczególnych rubryk, ustaloną z pominięciem zapisów na czerwono, należy pomniejszyć o sumę księgować na czerwono.

5. Terminy dokonywania wpisu zdarzeń podlegających ujawnianiu w księgowości podatkowej ustalają przepisy niniejszego rozporządzenia oraz wskazania zawarte w objaśnieniach do poszczególnych wzorów ksiąg.

§ 9. 1. Przychód nabywanych towarów powinien być zapisany w księdze podatkowej bezzwłocznie po ich otrzymaniu, najpóźniej przed przekazaniem do magazynu, przetworu lub sprzedaży, jeżeli szczególne wskazania zawarte w objaśnieniach do poszczególnych wzorów ksiąg podatkowych nie stanowią inaczej.

2. Otrzymanie towaru powinno być potwierdzone na dowodzie datą oraz podpisem osoby, która ten towar przyjęła.

3. Jeżeli towar nadszedł do przedsiębiorstwa bądź dokonano nim obrotu bezpośredniego przed otrzymaniem rachunku lub konsygnacji, należy sporządzić szczegółowy opis otrzymanego towaru, podając imię, nazwisko (firmę) i adres dostawcy, ilość i rodzaj oraz cenę jednostkową i wartość towaru i dokonać zapisu w księdze podatkowej na podstawie opisu. Opis powinien być potwierdzony w sposób podany w ust. 2 oraz przechowywany jako dowód wewnętrzny przychodu towaru i połączony z nadesłanym następnie rachunkiem lub konsygnacją. Ewentualna różnica między wartością podaną w opisie a wartością podaną w rachunku powinna być zaksięgowana w księdze podatkowej w dniu otrzymania rachunku w sposób określony w § 8 ust. 4.

4. Przyjęcie zamówień, co do których obowiązuje ujawnienie w księdze podatkowej, powinno być wpisane w tej księdze bezzwłocznie po ich otrzymaniu.

§ 10. 1. Prowadzący księgi podatkowe obowiązani są przechowywać — niezależnie od dowodów stanowiących podstawę księgowania — zarówno wszystkie dokumenty wy-

stawiane w ramach istniejącego w ich przedsiębiorstwie systemu kontroli wewnętrznej, jak i wszelkie inne dokumenty otrzymane w związku z działalnością przedsiębiorstwa, np. na zakup — listy przewozowe, konsygnacje itp., na sprzedaż — dowody nadania towaru na pocztę, kolej, zamówienia odbiorców itp., na produkcję (usługi) — karty obiegowe robocizny, wykazy pracy, zapiski zamówień itp.

2. Dokumenty powinny być przechowywane przez podatnika przez lat pięć, licząc od końca okresu rachunkowego, którego dotyczą.

§ 11. 1. Załatwianie podań podatników o zezwolenia na prowadzenie i przechowywanie ksiąg wraz z dokumentami poza lokalem przedsiębiorstwa lub miejscem wykonywania zajęcia należy do zakresu działania organu finansowego właściwego do poświadczenia (oparafowania) księgi podatkowej (§ 8 ust. 2).

2. Księga podatkowa nr 5 powinna znajdować się w wozie. Również w wozie powinna znajdować się księga podatkowa nr 4 w wypadku dłuższej niż jeden dzień pracy wozu poza siedzibą przedsiębiorstwa.

§ 12. 1. Zapisy w księgach podatkowych u odbierających świadczenia rzeczy i usług dotyczące tych świadczeń uznaje się za należycie udokumentowane, jeżeli służące za podstawę zapisu dokumenty odpowiadają warunkom zawartym w przepisach art. 103 dekretu z dnia 16 maja 1946 r. o postępowaniu podatkowym (Dz. U. z 1963 r. Nr 11, poz. 60), zwanego dalej „dekretem”.

2. Dla prawidłowości księgowości podatkowej niezbędne jest również dopełnienie obowiązków wynikających z przepisów art. 104 ust. 1 i 2 dekretu co do wydawania rachunków i przechowywania ich kopii.

§ 13. Wydatki u odbierających świadczenia usług mogą być udokumentowane dowodami wewnętrznymi, jeżeli dowody te określają cel wydatków i zaopatrzone są w datę i podpisy osób, które bezpośrednio dokonały wydatków, a dotyczą:

- 1) kosztów przejazdów, diet i ryczałtów za noclegi w wysokości nie przekraczającej norm obowiązujących w przedsiębiorstwach państwowych;
- 2) kosztów transportu towarów, jeżeli zgodnie z przepisami kwity przewozowe są odbierane przy wydawaniu przesyłki, oraz kosztów korzystania z usług dorożek, wózków ręcznych i rowerowych, jak i tragarzy;
- 3) innych drobnych wydatków, które ze względu na swój rodzaj wyłączają możliwość uzyskania dowodu zewnętrznego do wysokości nie przekraczającej w ogólnej sumie 0,25% obrotu podlegającego podatkowi obrotowemu lub zwolnionego od tego podatku.

§ 14. U podatników, którzy wytwarzają i sprzedają bądź odprzedają towary, o których mowa w § 29 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 1967 r. w sprawie wykonania dekretów o podatku obrotowym i o podatku dochodowym (Dz. U. z 1968 r. Nr 1, poz. 1), sprzedaż i wymiana tych towarów konsumentom powinna być bieżąco dokumentowana odrębnie, kolejno numerowanymi kopiami rachunków wystawionych odbiorcom i odrębnie przechowywanymi w kolejności numerów. Rachunki na te towary mogą nie zawierać danych co do imienia, nazwiska oraz adresu nabywcy, jeżeli sprzedaż dokonana została w ilościach drobnych.

§ 15. 1. Przed zaprowadzeniem po raz pierwszy księgi podatkowej i na koniec każdego okresu rachunkowego, jak i przy zmianie właściciela przedsiębiorstwa powinien być sporządzony z natury i wpisany do księgi podatkowej spis rewanentów towarów. Obowiązek ten dotyczy podatników prowadzących księgi podatkowe nr 2, 3 i 6.

2. Spisem rewanentów towarów powinny być objęte towary handlowe, materiały podstawowe, materiały pomocni-

cze, półwyroby, wyroby gotowe, braki i odpadki, stanowiące własność podatnika, w tym również towary znajdujące się w dniu, na który został sporządzony spis rimanentu, poza przedsiębiorstwem oraz znajdujące się w przedsiębiorstwie towary obce. Towary, o których mowa w § 14, oraz towary stanowiące własność podatnika, znajdujące się w dniu sporządzenia spisu rimanentu poza przedsiębiorstwem i znajdujące się w przedsiębiorstwie towary obce powinny być w spisie rimanentu wykazane odrębnie.

3. Pierwopisy (brudnopisy) rimanentów towarów powinny zawierać dane ilościowe według rodzajów lub grup rodzajowych i gatunków, a ponadto jeżeli o zaliczeniu towarów do określonego rodzaju lub gatunku decyduje cena — również i cenę jednostkową. W księgarniach i antykwariatach księgarskich pierwopisy rimanentów mogą obejmować jedną pozycją wydawnictwa o tej samej cenie bez względu na nazwę i nazwisko autora, z podziałem na książki, broszury, albumy, utwory muzyczne itp. Przed wznowieniem transakcji w nowym okresie rachunkowym pierwopisy te powinny być zakończone, ponumerowane, zsyte i na ostatniej stronie lub karcie zaopatrzone w datę i podpis (czytelny) osoby lub osób, które je sporządziły. Pierwopisy powinny być podpisane także przez osoby, które są odpowiedzialne za przechowywanie towarów.

4. Pierwopisy powinny być sporządzone atramentem, długopisem lub ołówkiem kopiowym.

5. Organ finansowy właściwy w sprawach podatku obrotowego może na uzasadnioną i zasługującą na szczególne uwzględnienie prośbę podatnika przesunąć termin zakończenia spisu rimanentu towarów do dwóch tygodni. Prośbę należy złożyć co najmniej na dwa tygodnie przed terminem sporządzenia spisu.

§ 16. Przez towary należy rozumieć towary handlowe, materiały podstawowe i pomocnicze, półwyroby, wyroby gotowe, braki i odpadki, z tym że:

- 1) towarami handlowymi są towary przeznaczone do odprzedaży na własny lub obcy rachunek w stanie nie przerobionym;
- 2) materiałami podstawowymi są materiały, które w wyniku procesu produkcyjnego stają się główną substancją gotowego wyrobu; do materiałów podstawowych zalicza się również materiały stanowiące część składową (montażową) wyrobu lub też ściśle z wyrobem złączone (np. puszki konserwowe);
- 3) materiałami pomocniczymi są materiały nie będące podstawowymi, które bezpośrednio oddają wyrobowi swe właściwości lub pośrednio są zużywane w związku z działalnością produkcyjną lub świadczeniem usług;
- 4) półwyrobami są wyroby własnej produkcji, której proces nie został całkowicie zakończony; półwyroby obcej produkcji zalicza się do materiałów podstawowych;
- 5) wyrobami gotowymi są wyroby własnej produkcji, której proces został całkowicie zakończony;
- 6) brakami są nie odpowiadające wymaganiom technicznym wyroby własnej produkcji całkowicie wykonane bądź też doprowadzone do określonej fazy produkcji; brakami są również towary handlowe, które wskutek uszkodzenia lub zniszczenia w czasie transportu bądź magazynowania utraciły częściowo swą pierwotną wartość;
- 7) odpadkami są materiały, które na skutek procesów technologicznych lub na skutek zniszczenia albo uszkodzenia straciły całkowicie swą pierwotną wartość użytkową.

§ 17. 1. Rimanent nabytych towarów wycenia się po koszcie nabycia albo po cenie rynkowej z dnia sporządzenia spisu, jeżeli cena ta jest niższa od ceny nabycia; rimanent półwyrobów, wyrobów gotowych i braków własnej produkcji — według kosztu wytworzenia, a odpadków — w wartości jednego złotego.

2. Za koszt nabycia uważa się cenę zakupu, zwiększoną o koszty uboczne związane z zakupem towarów do chwili złożenia ich w magazynie, jak koszty transportu, ubezpieczenia towarów w drodze itp.

3. Za koszt wytworzenia uważa się wszelkie koszty związane bezpośrednio i pośrednio z wytwarzaniem, a w szczególności koszty: materiałów zużytych do wytwarzania, robocizny bezpośredniej i pośredniej oraz wszelkie inne pozostałe koszty związane z wytwarzaniem. (np. świadczenia publiczno-prawne ponoszone przez pracodawcę wskutek zatrudniania pracowników, łącznie z wpłatami na akcję socjalną, czynsz za lokal przemysłowy, koszty remontu i konserwacji, daniny publiczne, koszt ogólnego zarządu w części przypadającej na dział wytwarzania itp.). Do kosztu wytwarzania nie zalicza się oprocentowania kapitałów wniesionych do przedsiębiorstwa oraz kosztów sprzedaży.

4. W razie przyjęcia wyceny rimanentu towarów w kwocie niższej od kosztów nabycia lub wytworzenia z powodu uszkodzenia, wyjścia z mody lub niższej ceny rynkowej, należy przy poszczególnych pozycjach towarów uwiocznic również jednostkowy koszt nabycia lub wytworzenia.

5. Znajdujące się w przedsiębiorstwie towary obce mogą nie być wycenione; wystarczające jest ujęcie ich ilościowe w spisie rimanentu z podaniem, czyją stanowią własność.

§ 18. 1. Wycena spisanego rimanentu towarów powinna być dokonana najpóźniej w terminie złożenia zeznania podatkowego o obrocie za dany rok.

2. Rimanent towarów powinien być wpisany do księgi podatkowej przy założeniu po raz pierwszy księgi podatkowej oraz na początek i koniec każdego okresu rachunkowego, jak i przy zmianie właściciela przedsiębiorstwa, według poszczególnych rodzajów towarów. Rimanent towarów może być wpisany do księgi podatkowej w jednej pozycji (sumie), jeżeli na podstawie pierwopisu rimanentu sporządzone zostało szczegółowe zestawienie, zawierające dokładne dane co do rodzaju, ilości, ceny jednostkowej oraz wartości poszczególnych składników rimanentu. Zestawienie to powinno być przesłane organowi finansowemu przy zeznaniu podatkowym wraz z księgą podatkową.

3. Wpisany do księgi podatkowej rimanent może nie obejmować rimanentu znajdujących się w przedsiębiorstwie towarów obcych.

§ 19. 1. Obowiązek prowadzenia kontroli ilościowej przychodu towarów handlowych, materiałów podstawowych i pomocniczych oraz półwyrobów, wyrobów gotowych, braków i odpadków, ciąży na podatnikach — z wyjątkiem prowadzących księgi podatkowe nr 4 i 5 — zobowiązanych do ujawniania w księdze podatkowej przychodu towarów, którzy:

- 1) bez względu na wysokość obrotów:
  - a) zatrudniają przy ręcznej produkcji więcej niż sześć osób łącznie z właścicielem i członkami jego rodziny, a przy produkcji z zużyciem silników — więcej niż trzy osoby, nie licząc uczniów zatrudnionych na podstawie umów o naukę zawodu zarejestrowanych w izbie rzemieślniczej,
  - b) sprzedają towary wyłącznie bądź przeważnie kupcom do odprzedaży, bądź przedsiębiorstwom przemysłowym lub zakładom rzemieślniczym do dalszej produkcji albo zużycia w prowadzonym przemyśle, bądź organizacjom zbytu rzemiosła lub prywatnego przemysłu;
- 2) w zależności od wysokości obrotu:
  - a) osiągnęli w roku poprzednim obrót przekraczający w stosunku rocznym kwotę 600.000 zł:
    - od początku roku, jeżeli obrót za rok poprzedni w wysokości ponad 600.000 zł w stosunku rocznym wynika z zeznania, deklaracji lub księgowości po-

datnika albo z oczywistych dowodów innego rodzaju,

- od pierwszego dnia miesiąca następującego po wydaniu ostatecznej decyzji organu finansowego, jeżeli obrót za rok poprzedni w wysokości ponad 600.000 zł w stosunku rocznym został ustalony decyzją tego organu,
- b) nie osiągnęli w roku poprzednim obrotu ponad 600.000 zł w stosunku rocznym oraz jeżeli chodzi o przedsiębiorstwa nowo powstałe:
  - od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym osiągnięty w danym roku obrót przekroczył w stosunku rocznym kwotę 600.000 zł, jeżeli wysokość obrotu wynika z zeznania, deklaracji lub księgowości podatnika albo z oczywistych dowodów innego rodzaju,
  - od pierwszego dnia miesiąca następującego po wydaniu ostatecznej decyzji organu finansowego, jeżeli obrót w danym roku w wysokości ponad 600.000 zł w stosunku rocznym został ustalony decyzją tego organu.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1 pkt 2 lit. b), nie ustaje do końca okresu rachunkowego, chociażby osiągnięty obrót za dalsze miesiące, obliczany w stosunku rocznym, nie przekraczał kwoty 600.000 zł. Zaprowadzenie kontroli ilościowej w wypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 2 lit. b), powinno być poprzedzone sporządzeniem ilościowego spisu rezerwu towarów.

3. Obowiązek prowadzenia kontroli ilościowej nie dotyczy piekarni, jeżeli w myśl szczególnych przepisów o wypieku prowadzą rachunkowość określoną tymi przepisami.

§ 20. 1. Kontrola ilościowa może być prowadzona w formie ksiąg, kartotek lub w inny odpowiedni sposób.

2. Kontrola ilościowa powinna ujawniać przychód towarów ilościowo bądź ilościowo-wartościowo odrębnie dla każdego rodzaju lub grupy rodzajowej towarów. Kontrolą ilościową należy obejmować również przychód towarów wynikający z bezpośredniego obrotu dokonywanego od dostawcy do odbiorcy bez magazynowania.

3. Bieżącą kontrolą ilościową można nie obejmować przychodu półwyrobów własnej produkcji, gdy biorą one nieprzerwany udział w następnych fazach procesu produkcyjnego danego przedsiębiorstwa, a w przedsiębiorstwach gastronomicznych, cukierniczych i cukierniczo-kawiarnianych — również potraw, przypraw i napojów, sporządzanych we własnym zakresie. Jednak na koniec okresu rachunkowego należy te półwyroby i wyroby objąć kontrolą ilościową.

4. Kontrolą ilościową można także nie obejmować materiałów pomocniczych, gdy ich koszt łączny w stosunku do kosztu materiałów podstawowych zużytych do wytwarzania nie przekracza 0,1%.

§ 21. 1. Zapisy w kontroli ilościowej bądź ilościowo-wartościowej powinny być dokonywane bezzwłocznie, a mianowicie:

- 1) przychód towarów obcej produkcji — po ich otrzymaniu, najpóźniej przed ich przekazaniem do magazynu, przeobrażenia lub do sprzedaży;
- 2) przychód półwyrobów i wyrobów gotowych własnej produkcji, nie wyłączając braków i odpadków — po przekazaniu ich do magazynu lub do sprzedaży.

2. W wypadku przewidzianym w § 9 ust. 3 należy dokonać zapisu w kontroli ilościowej na podstawie opisu.

3. Każdy zapis podlegający ujawnieniu w kontroli ilościowej powinien zawierać powołanie się na dowód zapisu. Przepis § 9 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 3.

Rodzaje ksiąg podatkowych.

§ 22. 1. Podatnicy prowadzący zakłady rzemieślnicze, z wyjątkiem fryzjerskich, oraz drobne przedsiębiorstwa przemysłowe, w tym również młyny, obowiązani są prowadzić księgę podatkową nr 1.

2. Podatnicy wykonujący fryzjerstwo obowiązani są prowadzić księgę podatkową nr 2.

3. Podatnicy wykonujący zajęcia zawodowe: inżynierowie, architekci i technicy, lekarze, lekarze weterynarii, lekarze dentyści, uprawnieni technicy dentyści, technicy dentyści, felczerzy, położne i pielęgniarki oraz wszelkie inne zajęcia zawodowe i zatrudnienia o celach zarobkowych obowiązani są prowadzić księgę podatkową nr 3.

4. Podatnicy trudniący się transportem towarowym obowiązani są prowadzić księgę podatkową nr 4.

5. Podatnicy trudniący się przewozem osób dorożkami samochodowymi (taksówkami) i autobusami obowiązani są prowadzić księgę podatkową nr 5.

6. Podatnicy prowadzący przedsiębiorstwa różnych usług nietowarowych, drobne przedsiębiorstwa widowiskowo-rozrywkowe, fotoplastikony, czytelnie, wypożyczalnie różnych przedmiotów — również książek — pralnie, magle itp. przedsiębiorstwa nie posiadające charakteru rzemieślniczego lub przemysłowego obowiązani są prowadzić księgę podatkową nr 6. Podatnicy prowadzący magle obowiązani są prowadzić na udokumentowanie świadczonych usług kwitariusze przychodowe, w których należy uwidaczniać, co do każdego usługobiorcy, w odrębnych, kolejno numerowanych kwitach sumę otrzymanego wynagrodzenia i datę zapłaty.

7. Podatnicy prowadzący przedsiębiorstwa gastronomiczne, cukiernicze i cukierniczo-kawiarniane obowiązani są prowadzić księgę podatkową nr 7.

8. Podatnicy prowadzący przedsiębiorstwa handlowe, które zakupują towary w celu sprzedaży w stanie nie przerobionym lub nie będąc przedsiębiorstwami komisowymi przyjmują towar do sprzedaży na cudzy rachunek, obowiązani są prowadzić księgę podatkową nr 8.

9. Podatnicy prowadzący hodowlę lisów i norek obowiązani są prowadzić księgę podatkową nr 9; do podatników prowadzących hodowlę lisów i norek nie stosuje się przepisów §§ 19—21.

§ 23. Prowadzący księgę podatkową nr 1 nie są obowiązani do prowadzenia księgi podatkowej nr 8, gdy dokonują sprzedaży nie przerobionych wyrobów obcej produkcji, związanej z wykonywanym rzemiosłem, jeżeli obroty osiągnięte z tej sprzedaży nie przekraczają 10% ogólnego obrotu i jeżeli sprzedaż odbywa się w obrębie zakładu, a poza zakładem tylko w związku ze sprzedażą wyrobów własnej produkcji, dokonywaną na placach targowych w dni targowe i jarmarczne osobiście lub najwyżej przy udziale jednego członka rodziny zamieszkałego we wspólnym gospodarstwie domowym rzemieślnika. Dokonywane zakupy i sprzedaż towarów nie przerobionych powinny być uwidaczniane w księdze podatkowej nr 1.

§ 24. Wątpliwości co do tego, jakiego rodzaju księgi podatnik powinien prowadzić, rozstrzyga organ finansowy właściwy do poświadczenia (oparafowania) księgi podatkowej (§ 8 ust. 2).

Rozdział 4.

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 25. Przepisy rozporządzenia nie naruszają szczególnych przepisów dotyczących obowiązku, jak i zasad prowadzenia innych ksiąg podatkowych.

§ 26. Tracą moc:

- 1) rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 8 listopada 1951 r. w sprawie ksiąg podatkowych dla podatników gospodarki nie uspołecznionej, prowadzących młyny, wiatraki, kaszarnie i samodzielne śrutowniki (Dz. U. Nr 60, poz. 414);
- 2) rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 26 listopada 1952 r. w sprawie ksiąg podatkowych dla podatników

podlegających opodatkowaniu na zasadach obowiązujących gospodarkę nie uspołecznioną (Dz. U. z 1953 r. Nr 3, poz. 5, z 1956 r. Nr 29, poz. 133, z 1958 r. Nr 77, poz. 405 oraz z 1961 r. Nr 2, poz. 9 i Nr 37, poz. 189).

§ 27. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1969 r.

Minister Finansów: w z. J. Trendota

201

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA FINANSÓW

z dnia 15 lipca 1968 r.

w sprawie ksiąg handlowych dla podatników nie będących jednostkami gospodarki uspołecznionej.

Na podstawie art. 101 ust. 5, art. 102 ust. 5 i art. 103 ust. 5 dekretu z dnia 16 maja 1946 r. o postępowaniu podatkowym (Dz. U. z 1963 r. Nr 11, poz. 60) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1.

Obowiązek prowadzenia ksiąg handlowych.

§ 1. Podatnicy podlegający opodatkowaniu podatkiem obrotowym, nie będący jednostkami gospodarki uspołecznionej, którzy nie są obowiązani do prowadzenia ksiąg handlowych z mocy innych przepisów, obowiązani są do ich prowadzenia:

- 1) bez względu na wysokość osiąganych obrotów, jeżeli prowadzą przedsiębiorstwa skupu towarów od wytwórców w celu sprzedaży do dalszej odprzedaży, przedsiębiorstwa komisowe, biura matrymonialne i przedsiębiorstwa wydawnicze;
- 2) bez względu na rodzaj działalności, jeżeli obrót podlegający opodatkowaniu podatkiem obrotowym, jak i wolny od opodatkowania, przewyższa kwotę 1.500.000 zł w stosunku rocznym;
- 3) bez względu na wysokość osiąganych obrotów, jeżeli prowadzą przedsiębiorstwa przemysłowe i posiadają zakłady sprzedaży artykułów własnej produkcji, w których obowiązani są prowadzić księgi handlowe.

§ 2. 1. Podatnicy, o których mowa w § 1 pkt 2, obowiązani są do prowadzenia ksiąg handlowych:

- 1) bez względu na wysokość obrotu osiąganego w danym roku, jeżeli obrót w roku poprzednim przekroczył w stosunku rocznym kwotę 1.500.000 zł:
  - a) od początku danego roku — jeżeli obrót za rok poprzedni wynika z zeznania, deklaracji lub księgowości podatnika bądź z oczywistych dowodów innego rodzaju,
  - b) od pierwszego dnia miesiąca następującego po wydaniu ostatecznej decyzji organu finansowego — jeżeli obrót za rok poprzedni w takiej wysokości został ustalony decyzją tego organu;
- 2) jeżeli obrót w roku poprzednim nie przekroczył w stosunku rocznym kwoty 1.500.000 zł albo jeżeli działalność rozpoczęta została w danym roku:
  - a) od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym osiągnięty w danym roku obrót przekroczył w stosunku rocznym kwotę 1.500.000 zł — jeżeli wysokość obrotu wynika z zeznania, deklaracji

lub księgowości podatnika bądź z oczywistych dowodów innego rodzaju,

- b) od pierwszego dnia miesiąca następującego po wydaniu ostatecznej decyzji organu finansowego — jeżeli obrót w danym roku w wysokości ponad 1.500.000 zł w stosunku rocznym został ustalony decyzją tego organu.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, nie ustaje do końca okresu rachunkowego, chociażby osiągnięty obrót za dalsze miesiące, obliczany w stosunku rocznym, nie przekraczał kwoty 1.500.000 zł.

§ 3. 1. Zwalnia się od obowiązku prowadzenia ksiąg handlowych rzemieślników prowadzących piekarnie, dokonujących wypieku wyłącznie z mąki przydzielonej przez organizacje cechowe w porozumieniu lub przy udziale właściwych do spraw przemysłu i handlu organów prezydów rad narodowych.

2. Zwalnia się od obowiązku określonego w § 2 ust. 1 pkt 2 podatników prowadzących wytwórnie wód gazowych i zakłady przemysłu materiałów budowlanych (wapienniki, cegielnie polowe, kamieniołomy itp.), jeżeli obowiązek ten powstałby jedynie na skutek zwiększonych obrotów w okresie letnim, ale nie przekraczających łącznie w ciągu danego roku kwoty 1.500.000 zł.

§ 4. 1. Upoważnia się organy finansowe prezydów wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw) do zwalniania podatników wymienionych w § 1 pkt 2, na ich indywidualną prośbę, w szczególnie uzasadnionych wypadkach, od obowiązku prowadzenia ksiąg handlowych całkowicie lub częściowo, tylko co do poszczególnych ksiąg, urzędzeń księgowych i czynności z zakresu księgowości oraz również całkowicie lub częściowo od obowiązku przechowywania dowodów stanowiących podstawę księgowania, dokumentów wystawianych w ramach istniejącego w ich przedsiębiorstwie systemu kontroli wewnętrznej oraz wszelkich innych dokumentów otrzymywanych w związku z działalnością przedsiębiorstwa, jak i do skracania okresu przechowywania ksiąg, urzędzeń księgowych, dowodów i dokumentów oraz do zmiany terminu dokonywania poszczególnych czynności z zakresu księgowości. Organy te mogą określić warunki, na jakich zwolnienia udzielają. Prośba o zwolnienie całkowite lub częściowe od obowiązku prowadzenia ksiąg handlowych powinna być wniesiona nie później niż na dwa miesiące przed rozpoczęciem okresu rachunkowego, którego dotyczy. Upoważnienie do zwalniania podatników, całkowicie lub częściowo, od obowiązku prowadzenia